

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Ne frankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 14

Sobota, 17. februarja 1934

Leto IX

Divji in krvavi boji v Avstriji med vladnimi četami in socialnodemokratskimi delavci

15. februarja 1934.

Boji na Dunaju

Od ponedeljka, dne 12. t. m. divja-
jo v predmestih Dunaja siloviti in kr-
vavi boji med vladnimi četami, ki so
ojačene s heimverovci in policijo, ter
delavskim republikanskim Schutz-
bundom. Najhujše je v XXI. okraju
(Floridsdorf), v XI. okraju (Simme-
ring), v XII. okraju (Meidling), v XIV.
okraju (Ottakring) in v XIX. okraju
(Döbling). Okraji Simmering, Favo-
riten in Meidling oklepajo mesto z
juga, Ottakring in Döbling z zapada,
dočim leži Floridsdorf proti severo-
vzhodu, na levi strani Donave.

V Floridsdorfu se bijejo srditi
boji za ranžirni kolodvor. V teh bo-
jih je udeleženi okoli 3 do 4 tisoč
delavcev. Vlada je namestila na vi-
šinah zapadnega dela mesta, na Ho-
he Warte (XIX. okraj) in na Kahlen-
bergu težko artiljerijo in obstreljuje
delavske postojanke v Floridsdorfu.
V Floridsdorfu je poslala preko Do-
nave poseben oklopni vlak. Vojaki
so iz oklopnega vlaka streljali na de-
lavce z minami, vendar pa so se mo-
rali po daljšem boju umakniti.

V Ottakringu divjajo boji okoli
delavskega doma. Vladne čete so
dom že parkrat zasedle, delavci pa
so vselej s protinapadom postojanko
zopet osvojili.

Ogromne stavbe — ruše- vine

Najstrašnejši boji se bijejo okoli
opornih občinskih stanovanjskih
hiš, Karl Marxhova (XV. okraj), Be-
belhova, Fuchsenfeldhova (dvanajsti
okraj) in Sandeleithova (XV. okraj).
Na te zgradbe, v katerih eni
stanuje do 5000 družin, strelja vlad-
na artiljerija z vso brezobzirnostjo.
Za te ruševine se vrše neprestani
boji. Delavci vedno znova osvaja-
jo pozicije, ki jih morajo pri nadmoč-
nem navalu nasprotnika začasno iz-
prazniti. Od Karl Marxhova ni ostalo
skoro ničesar več. Ko je pričelo ob-
streljevanje, so bile v teh občinskih
zgradbah skrite žene in otroci. Nih-
če si niti z daleka ni mogel misliti,
da bo komurkoli padlo na um stre-
ljati v te domove.

Ker
ljudje niso bili pripravljeni na obstre-
ljevanje, se tudi niso mogli pravočas-
no rešiti in je ugotovljeno, da leži
pod razvalinami veliko število žena
in otrok, mrtvih in ranjenih.

V Floridsdorfu je vodja bojnih
operacij, heimverovski komandant
major Fey ukazal podminirati štiri
stanovanjske hiše, v katerih so se
deloma skrili delavci, pa tudi žene
in otroci. Mine so razrušile vse 4 hi-
še in so doslej potegnili izpod razva-
lin nad 100 mrtvih.

Pri obstreljevanju pa zadevajo
topniški izstrelki tudi druge zgradbe.
Na več krajih mesta so vsled tega
izbruhnili požari, ki se širijo, ker nih-
če ne gasi.

Barikade

Po cestah so izkopani jarki in
zgrajene ogromne barikade iz kame-
nja in materijala hišnih podrtin. Iz-
za teh barikad se krije delavstvo, ki
obstreljuje s strojnimi in puškami
pred seboj ležečega nasprotnika. Vo-

jaštvo pritiska z vso silo na te bari-
kade, ali le s težavo se mu posreči
prodati v eni ali drugi smeri, in še to
navadno le za kratko dobo.

Možje in žene se bore ramo ob rami

Je
pa tudi vredno omeniti, da se na te-
renu bojujejo ramo ob rami tudi že-
ne ob strani svojih mož.

Delavci razpolagajo z orožjem, pa
tudi z municijo, vendar ne v taki
meri kot vladne čete.

Heimverovski plačanci so v tej
gigantski borbi delavskega razreda
proti reakciji odpovedali, ker so pač
samo plačanci v službi reakcije.

Res je seveda tudi, da je bilo de-
lavstvo na to krvavo razračunavanje
pripravljeno. Republikanski Schutz-
bund je prava delavska armada, ki
sestoji iz izvežbanih bojnikov. Po
večini so to stari avstrijski vojaki iz
fronte, kar je pa mlajšega prirastka
je bil izurjen v prostovoljni vojaški
disciplini in v rabi orožja v zadnjih
letih po vojni.

Vlada skuša oplasiti delavstvo s
širjenjem i po radiu, ki
ga ima še vedno v posesti. Postaja
leži na severni strani mesta na levem
brežu Donave. Naprave so seveda že
mesece in mesece sigurno zastraže-
ne, da se jim brez topovskega ognja
ne more nihče približati.

Zlasti je vlada skušala ustvarjati
zmedo med delavci z vestmi o begu
delavskih voditeljev, Bauerja in
Deutscha. Oba pa se nahajata med
bojujočimi se delavci.

Delavstvo razpolaga tudi z letali

V sredo, dne 14. t. m. sta krožili
nad Dunajem dve delavski letali, ki
sta sipali v mesto proglase socialno-
demokratske stranke proti poročil-
lom, ki jih je izdala vlada.

Hudi boji okoli arzenala

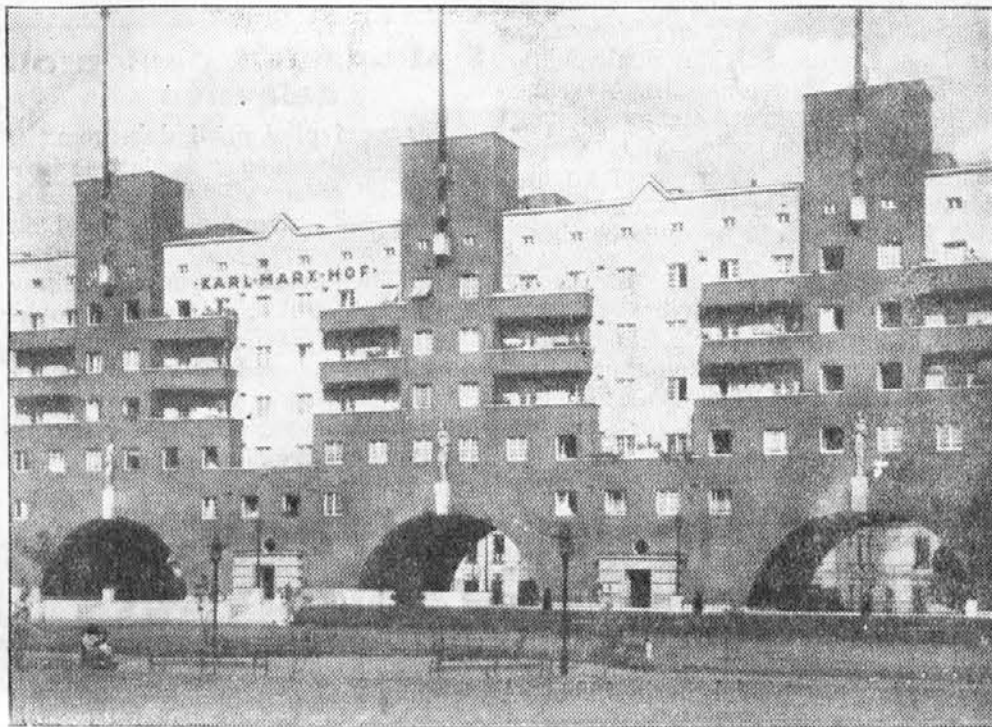
Najhujši pritisk vladnih čet je na
XI. in X. okraj, kjer se med obema
nahaja stari avstrijski arzenal ter
južni in vzhodni kolodvor.

Delavstvo je, kakor izgleda go-
sposdar arzenala. Iz smeri Simmerin-
ga je v noči od 14. na 15. t. m. vdrlo
v III. okraj (Landstrasse) in je zased-
lo vojašnico am Rennweg, ki leži sa-
mo dober streljaj od I. okraja, kjer
so vladine palače in uradi.

Nadalje je delavstvo zavzelo pli-
narno v Leopoldstadtu, (meji na Pra-
ter).

Boji na severnem štajerskem

Zelo hudi boji med delavskimi ba-
taljoni in vladnimi četami so se raz-
vili v Brucku na Muri in Kapfenber-
gu. Bruck je križišče železnic na
Gornje Avstrijsko in proti Dunaju.
Vlada je vrгла proti Brucku velike
kontingente svojih čet, vendar pa so
te čete dosegle samo to, da so delav-
ci izpraznili Bruck in zasedli okoliške
višine. Vladina poročila so že govo-
rila o popolni zmagi. (Razpisana je
nagrada na glavo poslanca Walli-
scha, ki je poveljnik Schutzbunda v
tem okrožju.) Izkazalo se je pa, da
so delavci zasedli vso kotlino Mürz-
tala, vse ondote industrijske kraje,

Karl Marx-Hof, za katerega so se vršili najhujši boji med delavci in
oboroženo silo. Kanoni so ga razrušili.

Socialnodemokratsko delav- stvo brani ustavo

Delavci so se uprli, da branijo ustavo in svoje z njo zajamčene pravice

vo in svoje z njo zajamčene pravice!

Avstrijska socialno - demokratič-
na stranka je izdala poziv na avstrij-
ski narod, v katerem med drugim
pojasnjuje tudi razlog, zakaj je prišlo
do oboroženega upora. V pozivu na-
vaja stranka:

»Vlada, zlasti pa heimverovec in
podkancler Fey govorijo o zaroti re-
publikanskega Schutzbunda in soci-
jalno - demokratične stranke proti
varnosti države, da s tem najdejo
vsaj neko opravičilo za svoj udar na
dunajsko mestno občino in na soci-
jalno - demokratično stranko. Pod-

kancler Fey je avstrijsko delavstvo
pognal v obupen boj, sedaj pa si dr-
zne govoriti o zločinski zaroti marksi-
stičnih elementov. Res pa je, da so-
cialno - demokratična stranka ni na-
pravila nobene zarote proti mešča-
nom in kmetom. Sprejela pa je boj z
orožjem v roki proti tistim, ki so se
drznili napasti ustavo avstrijske re-
publike. Če državni čuvarji kršijo
prisego, ki so jo pred očmi naroda
dali na ustavo, potem je delovno
ljudstvo moralo seči po orožju, da
brani ustavo in svoje, z ustavo zajam-
čene pravice.

da so se polastili vseh javnih uradov,
orožniških postaj, pošte in telefona.
Poročila trdijo, da je tako proga pro-
ti Linzu, kakor tudi proga proti Du-
naju zasedena po delavskih oddel-
kih. Zlasti je delavstvo to posestno
stanje utrdilo z zasedbo trga in že-
lezniške postaje Glognitz na Semme-
ringu, kjer je razorožilo močan voja-
ški oddelek in policijo ter se polasti-
lo večjih količin municije in orožja.
Tudi v Kapfenbergu je delavstvo iz-
praznilo vladine zaloge municije.

Boji na Gornjem Avstrijskem

Boji med heimverom in delavci
se vrše v Linzu, kjer je krvavi ples
začel. Delavstvo obvlada del mesta,
del mesta pa imajo v oblasti fašisti
pod vodstvom Starhemberga in še
dveh drugih »plemičev«, ki so se v
bojih proti delavcem izkazali skrajno
brutalne.

V Linzu je padlo
na stotine heimverovcev in delav-
cev, kar kaže s kakšno lutostjo se je
vršila borba.

Boj za orožarno v Steyru

V Steyru se je delavstvo pola-
stilo tamošnje tvornice orožja in
vzdržuje svoje pozicije proti heim-
verovcem, ki so se utaborili na dru-
gem koncu mesta. Posest orožarne
je važna, važna pa je tudi zaledje,
zato heimver na tem mestu napada
z vso silo. Delavstvo se junaško
brani.

Boj za Dunajsko novo mesto

Dunajsko novo mesto leži na jugu
od Dunaja. Tu so delavci v premoči
nad nasprotnikom in so se polastili
važnih mestnih predelov. Iz Dunaj-
skega novega mesta vodi pot, pa tu-
di železnica direktno v Baden, Möd-
ling in od tam na Dunaj. Poročila
zatrjujejo, da je precej delavskih ba-
taljonov iz okolice Dunajskega nove-
ga mesta tudi odšlo v smeri proti
Dunaju, da oiačijo tamošnje čete.

Kdo vodi boj proti delavstvu u Linz-u?

Dva grofa in knez Starhemberg.

Tako se polivali ljubljanski »Slovenec«, ki simpatizira z dunajskimi klerikalnimi (na ustavo).

V srednji Štajerski

ni posebnih dogodkov. V Grazu so bile le neznatne praske. Hujši je položaj v Voisbergu, kjer ondotni steklarji združeni z rudarji iz Köflacha zadržujejo v boju precejšnje vladine oddelke.

Aretacija zaupnikov

Avstrijska vlada je aretirala mnogo socialnodemokratskih zaupnikov. Med njimi dunajskega župana Seitzja, Emerlinga, dr. Rennerja, dr. Danneberga, Schölla, Schleicherja, Pernaha, Urbacha, dr. Maurerja ter občinski svet. Župana Seitzja je zadela močna srčna kap. Ni pa znano, kako je sicer z njegovim zdravstvenim stanjem. Dunajska občina je najzujorneje upravljana občina.

Zlasti neprijetno pa je, ker ni uspelo, da bi zaprla organizatorja ščubunda dr. Deutscha in dr. Otona Bauerja. To konstatirajo dunajska vladna poročila.

Obupni in junaški boji socialno-demokratskih čet

Boji in umik na Dunaju

16. februarja 1934.

V vseh že v zgornjem delu poročila omenjenih mestnih okrajih so se razvijali boji med vladnimi četami in republikanskim Schutzbundom tudi v četrtek. Vendar pa so ti boji dosegli svoj višek v četrtek popoldne, ko je delavskim bojnikom pričelo

primanjkovati streliva

Od tega trenutka dalje je bilo izdano navedeno povelje za umik. Schutzbund je izvršil umik v popolnem redu. Med umikanjem pa je prihajalo do vedno novih spopadov med krilnimi četami Schutzbunda in prodirajočo oboroženo silo. Vladne čete so pri tej priliki dobile večje količine orožja, ki ga delavci niso mogli ali pa tudi niso hoteli vzeti s seboj, ker bi jim nikaor ne služilo radi pomanjkanja municije. Le ponekod so prodirajoči oddelki vojske in policije naleteli tuda ni zalogo municije.

Razen že navedenih hiš je vladno topništvo razbilo tudi Götthof in Beblov dom. Na več krajih mesta so vladni organi zažgali tudi privatne hiše, da bi na ta način prisilili socialnodemokratsko delavstvo k umiku.

Novi boji na periferiji

Po umiku Schutzbunda iz mestnih okrajev se je na večer razvil novo puškarjenje v predmestjih. Vendar pa temu ni pripisovati posebne važnosti, ker se zdi, da oddelki zadnjih straž krijejo umik odhajajočih čet.

Boji okoli občinskih zgradb

Podrobna poročila o bojih na Dunaju povedo tudi o izrednem in junaškem odporu delavstva proti vladni oboroženi sili. V občinskih hišah so se borili delavci že potem, ko so bile razstreljene, za vsako ped ruševin. Karl Marxhof je imel 6 stolpov. Vseh teh šest stolpov je morala vojska jurišati posamič.

Že izgubljene postojanke na ruševinah so delavski bojni oddelki napadali in zavzemali vedno znova.

Delavske žene na barikadah

Uradna poročila povedo, da so se tudi žene udeležile bojev na ba-

Mestna hiša v Jedlerseestrasse (Floridsdorf), ki so jo obdelovali topovi s Hohe Warte in Bisamberga. Delavci so se tudi tu branili do zadnjega

5 strupenimi plini proti delavstvu

Strupeni plini proti delavcem.

Ker topovi niso zadoščali, je kršćansko-fašistična vlada ukazala uporabljati tudi strupene pline v boju proti delavcem.

Ker je uporaba strupenih plinov po mednarodnih predpisih prepovedana in Avstrija po mirovni pogodbi sploh ne sme izdelovati strupenih plinov, je vest o uporabi strupenih plinov izzvala v Franciji in v krogih Društva narodov silno ogorčenje.

sedaj listi tudi dejstvo, da so mogli socialni demokrati svoje čete dirigirati iz enega mestnega dela v drugega, in se tako uspešno postaviti v bran.

Razdejani Eggenberg

Najhujše razdejanie v okolici Graza pa je povzročil spopad med delavstvom in vojaškimi oddelki v Eggenbergu. Začela se je stvar na ta način, da so oddelki žandarmerije prišli v delavski dom, hoteč napraviti preiskavo. Delavci so pa obkolili poslopje in razorožili orožnike. Nato so iz Graza dirigirali ojačenja v Eggenberg. Dva avtomobila vojakov in orožnikov so pokosile strojne puške

Kako so na Dunaju obešali?

Po »Neues Wiener-Journalu«

Včeraj dne 15. febr. 1934 je pisal gornji dunajski dnevnik o prvi justifikaciji delavca dunajske vstaje sledeče:

Delavca M. so postavili pred preki sod ob 14. uri in ga po kratkem zaslišanju prič tudi takoj obsodili na smrt na vešalih.

Državni tožitelj je sicer sam priznal, da ob času, ko so delavca M. prijeli, še ni bil nabit razglas o prekem sodu, ampak šele pol ure pozneje, toda radio je razglasil preki sod že 10 minut po 2. uri in vendar ne more vsak državljani zahtevati od nas, da bi mu objavo prekega sode dostavili na dom... Nadalje je državni tožitelj izjavil, da sicer res ni nobenih dokazov da je delavec M. res tudi streljal, ali sploh rabil orožje. Toda to po mnenju državnega tožitelja sploh ni potrebno, glavno je, da so ga prijeli iz vrst borečih se delavcev.

Uro pozneje je bil obsojen v samotni celici, kamor sta se prišla posloviti žena in sin...

In zopet uro pozneje so prenesli obsojenega, ki je bil težko ranjen in ni mogel sam hoditi, na morišče. Z njim je prišel tudi duhovnik, ki je bral pred njim molitve...

delavcev. Nato so bile poslane v Eggenberg še večje množine čet, ki pa niso mogle nikakor prodreti, ker so delavci zasedli vse dohode. Nato je vlada ukazala namestiti topove na Schlossbergu in je ves dan 13. februarja obstreljevala to delavsko naselje. Baterije so predvsem merile na delavski dom in na delavsko pekarno, ter so obe poslopji razrušile v prah. Šele, ko je zmanjkalo obrambi municije, so vladne čete zasedle kraj.

Število mrtvih in ranjenih

še ni ugotovljeno. Na strani delavstva znašajo izgube samo na Dunaju okrog 1500 mrtvih mož, žen in otrok.

Atentati

Po še nepotrjenih vesteh iz Avstrije je bil izvršen atentat na Dollfusa, ki pa je odnesel zdravo kožo. Atentat na Starhemberga je bil brezuspešen, pač pa so krogle zadele dva njegova spremljevalca in pokvarile motor avtomobila.

Vislice

Preki sod je doslej v Avstriji obsodil več delavcev na smrt na vešalih. Več smrtnih obsodb je bilo izvršenih. Med temi so obesili tudi nekega težko ranjenega delavca na Dunaju.

Obešen je bil tudi poveljnik požarne brambe v Floridsdorfu inž. Weissl, ki je z gasilskimi avtomobili dovažal delavstvu municijo iz vladnih okrajev.

Najhujše pri tem postopa knez Starhemberg, ki stavi ujetnike brez vsake obsodbe ob zid in jih da postreliti.

rikadah. Med desetimi padlih žen se nahaja tudi žena poslanca Se-verja.

Boji v provinci

V okolici Dunaja so se razvili veliki boji za Laerberg. Delavci so to postojanko izredno močno utrdili. Vendar pa do odločilnih bojev na tej točki ni prišlo, ker je včeraj začel umik na Dunaju. Kljub temu je padlo tudi na tem sektorju mnogo delavcev.

V industrijskih krajih oborožen odpor delavstva še traja

V okolici Dunaja je bilo 15. t. m. še vedno opazati živahno gibanje Schutzbunda. Zlasti v okolici Dunajskega Novega mesta. Boji so bili tudi vzdolž železniške proge v Mödlingu, potem pa na Semmeringu v Glognitzu.

V okolici Bruck-a še vedno boji

Na Gornjem Štajerskem so delavski bojni oddelki na več krajih še vedno zapleteni v boje z vladnimi četami. Zlasti je položaj kočljiv v okolici Brucka.

V Zgornji Avstriji in na Salzburškem

se boji med delavci in heimwehrom nadaljujejo. V mestu Steyr so se delavci znova polastili tevarne orožja in pregnali tamkajšnio posadko. Pri tem so zaplenili velike zaloge orožja in municije. Tudi okoli Linza še ni nastopil mir. Krajevni spopadi so na dnevnem redu.

Na novo so vzplamteli boji med delavci in heimwehrovci v Salzkammergutu, kjer doslej ni bilo oboroženega delavskega odpora. Delavci so zasedli Ebensee, kjer so se popolnoma zabarikadirali. Boji tukaj še trajajo.

Socialistične trdnjave na Dunaju

O občinskih hišah na Dunaju trdijo, da so bile zgrajene po strateških načrtih in na strateških točkah mesta. Med seboj so bile te zgradbe zvezane po kanalskem omrežju, ki pa seveda ni bilo napravljeno radi teh zgradb. Na ta način pojasnjujejo

Prišel je krvnik, v črni obleki in s črnim klobukom na glavi pa s črnimi rokavicami.

Ko so obsojenega zgrabili krvnikovi pomočniki, je obtoženi »besno govoril marksistične fraze o človekoljubnosti, pravičnosti, bodočnosti delavskega razreda, enakopravnosti in ljuto napadal postopanje prekega sode...«

Labudjo pesem obsojenega delavca zadnje trenutke pred smrtjo pa so prekinili krvnik in njegovi pomočniki, ko so izpod obešenega sunili podnožnik.

Gornje poročilo povzemamo dobesedno iz znanega dunajskega »Journala«. Svojo sodbu o piscu tega strahotnega poročila, o listu in vseh onih, ki so nazorov okrog tega časopisa, si bo lahko napravil vsak sam. Vprašamo samo eno: Kdo bo verjel, da opleta človek na morišču, ko gleda smrti v obraz, s frazami? Mi smo trdno prepričani, da je govoril obsojenec takrat ne fraz, ampak strahotno obtožbo onih, ki svojega sovraštva

ne morejo zatajiti niti ob veličanstvu smrti.

Doma in po svetu

Shranite si katoliškega »Slovenca« s tega tedna. Vse sode, ki so te dni imeli v rokah katoliški dnevnik »Slovenca« s poročili o žalostnih dogodkih na Dunaju, opozarjamo, da si te »Slovenca« dobro shranijo. Bo nam to silno dobrodošlo, ko bodo katoliški Slovenci zopet prišli med delavstvo ter jim boste morali pokazati, kako je ta katoliški časopis pisal minuli torek in kako minulo sredo 13. in 14. februarja o junaški borbi avstrijskega delavstva, ki se je po poročilih vseh dostojnih listov, tudi beograjske »Politike« borilo za ustavne pravice Avstrije.

Seja mednarodne strokovne internacionale se je vršila v Parizu dne 14. t. m. Seji je predsedoval tajnik angleških strokovnih organizacij Valter Citrin ter je razpravljala o dogodkih v Avstriji.

Graški župan s. Muchitsch je bil

aretiran. Obstrelila ga je baje policija, aretirala in oddala v bolnišnico.

Premeteni avstrijski klerikalci. Avstrijski klerikalizem je slutil, da pride v Avstriji do meščanske vojne. Zato je prepovedal duhovnikom vmešavanje v politiko. S tem je hotel klerikalizem ohraniti »čiste roke«. In sedaj že umiva svoje roke.

Čudež, odkod orožje. Več kot eno leto je že, odkar so razpustili v Avstriji delavski republikanski ščubund. Socialni demokrati so takrat zahtevali razorožitev vseh privatnih organizacij. Vlada pa tega ni storila. Stikali so potem skoraj dve leti za orožjem.

NI VSE ZLATO, KAR SE SVETI, tudi ni vse sladna kava, kar sliče izgleda! Pri nakupu Kathreiner Kneippove sladne kave pazite na sliko župnika in podpis: Seb. Kneipp.

Proti ustanovitvi S. D. S. J.

Akcija za ustanovitev socialnodemokratske stranke Jugoslavije je nesporno vzbudila v vsej javnosti velikansko pozornost. Zanimanje za stvar je samo na sebi razumljivo, ker je vsakomur jasno, da se politične prilike v državi ne morejo drugače normalizirati, kakor da stopi v funkcijo tudi opozicija, ki ima v kulturnih in pravnih državah kaj važno funkcijo. V angleškem parlamentu ima vodja opozicije celo posebno klop in vlada ne napravi nobenega važnejšega ukrepa, zlasti ne v zunanji politiki, ne da bi prej zaslišala vodjo opozicije. Država z enostranskim sistemom je podobna ribniku, v katerem ni nobene ščuke in ribe v njem tako polne, da jim prične trava rasti po hrbtu. V zgodovini se je pokazalo, da države, ki niso trepele in upoštevale opozicije, niso prestale nobene velike preizkušnje.

Najboljši dokaz zato nam nudi svetovna vojna. Če primerjamo državniške Avstrije in Nemčije, ki so bili predstavniki absolutno vladajočih kast teh držav, z državniško Francije in Anglije, šele vidimo razliko med narodi z demokratično in med narodi z avtokratično upravo. Angleski in Francoški državniški so se rekrutirali iz malih agitatorjev, ki so morali pri svojem vzponu premagati neštivilne težkoče in neštivilne tekmece. Zato so oni, ki so se po tej poti dvignili do državnega krmila, bili najboljši med najboljšimi in je zato politika njihove države umela najti potov in sredstev, da je premagala težko preizkušnjo in triumfirala nad nasprotniki. V Avstriji in Nemčiji pa državniški niso po tej poti prišli do krmila. Tam so vladale absolutistične kaste, ki svobodne tekme v politiki sploh niso dovoljevale, temveč so pripuščale na krmilo le tiste svoje predstavnike, ki so imeli dovolj zvez z uplivalnimi krogi in njihovo protekcijo in ki so znali najgloblješe kloniti koleno pred tradicijami vladajočih klice. Le tako se je moglo zgoditi, da je Bethmann Hollweg v enem samem govoru naščuval na svojo domovino Nemčijo cel svet, ker je utemeljeval vpad v Belgijo, »da so mednarodne pogodbe le krpe papirja«. Da je bila neumnost še bolj pokronana, je pa kot odgovorni kancler Nemčije izjavil, »da je vojna, ki jo začenja Nemčija, vojna Germanov proti Slovanom« in je s tem pobunil milijone Poljakov, ki so bili takrat podaniki Nemčije in dvignili burjo med avstrijskimi Slovani, iz katerih se je rekrutiralo dve tretjini regimentov, ki naj bi po njegovem pomagali Germanom zaslužiti Slovanom. Takole politično kretinstvo je zamogel zagrečiti le državnik, ki ga je dvignil na kanclersko mesto tisti kajzer Viljem, ki je izjavil pri neki priliki, »da so mu poslanci v parlamentu vredni toliko, kakor kompanija vojakov«.

Pa nam ni treba segati po dokaze tako daleč v Nemčijo in Avstrijo, saj nam zadostuje zgled male predvojnne Srbije, ki je v svojem tradicionalnem svobodoljubju vzgojila take državniške, ki so s svojo politično rutino in vztrajnostjo iz Albanske golgote, kamor je srbski narod vrgla nemška soldateska, prepeljali zmagovitega nazaj v svojo domovino in uredniški stoletni sen ujednjenja južnih Slovanov.

Prednosti demokratične ureditve držav so tako na dlani, da jih mislečemu človeku ni treba na dolgo in široko opisovati. Če je povojna doba spravila na površje tudi pokrete, ki so hoteli demokracijo le izkoristiti za namero, da vpostavijo svoj teror, še to ni dokaz, da je demokracija slaba.

V Jugoslaviji so tisti elementi, ki jim kajzerske metode vladanja ugajajo v veliki manjšini. Srbijanski politična širokogrudnost je tudi garancija, da ti elementi ne morejo nikoli prevladati. Žalostno je le, da imamo te politične motnje v Sloveniji, ki ima največji interes na tem, da iztrebi iz javnega življenja sleherni politično kretinstvo. Nam bi se ne zdelo vredno reagirati, če se nad ustanovitvijo Socialnodemokratske stranke razburja kakšen fašistični listič. Mi vemo, da se okoli njega zbirajo ljudje, ki niti po svoji moralni kvalifikaciji, niti po svojem znanju, niso v stanju oceniti moralnih vrednot v ljudstvu. Oni se mahajajo v neposredni bližini nemške meje, kjer je zmagala trenutno sila materije nad duhom in ker oni nemško čustvujejo, ni čudno, če jim ta zmagaja imponira, in če bi hoteli njeno glorio prostriti tudi preko naših narodnih meja. Oni so pred vojno in med vojno občudovali in respektirali silo orožja in če so jih med vojno navdušile nemške vojne trobente, da so se vpisali v »Jungschütze«, zakaj bi se potem danes ne navduševali, ko je Hitler zatrobil na isto trobento.

Bolj žalostno je, če se normalizaciji političnega življenja protijo ljudje z akademsko izobrazbo in če jim za iznašanje njihovih teženj daje prostor časopis, ki se je baš vsled svoje nekdajše demokratične tradicije v 10.000 izvodih razširil med ljudstvo. Tako smo v nedeljskem »Jutru« čitali, da na skupščini JNS za brežiški srez nastopil s obširnimi referatom proti ustanovitvi socialistične stranke g. dr. Benedičič iz Senovega, kateremu so, po poročilu »Jutra« zborovalci viharno odobravali.

Nam ni na tem, da od kogarkoli izprosim dovoljenje za ustanovitev stranke. Mi se zavedamo, da bodo ideje, ki bi jih nova stranka oznanjala na en ali drug način, našle pot v ljudska srca. Obžalujemo le politično revščino, ki vlada v tistih slojih, ki bi bili sicer poklicani napraviti iz jugoslovanskega ljudstva šolan politični narod, ki bi se zavedal svojega dostojanstva, svojih dolžnosti in svojih pravic. Le taki narodi bodo prestali preizkušnje, ki jih čakajo v svetovno politični areni. Ov.

Pliberšek Franc:

Bednostni fond za rudarsko delavstvo

Že ime Bednostni fond pomeni uradno priznanje, da vladata v dravski banovini beda in pomanjkanje. To ime pa zasluži tudi raditega, ker se pobirajo prispevki od bednih rudarjev, kateri so sami potrebni podpore.

Da so vsi pereči socialni problemi pri nas takorekoč postavljeni na glavo, dokazuje dejstvo, da se na eni strani pobira od rudarjev davek za bednostni sklad, na drugi strani se pa za iste rudarje snujejo akcijski odbori za gladojuče rudarje in zraven se še pobira po celi Dravski banovini milodare za rudarje in rudarsko deco.

Ravno rudarjem je uporaba bednostnega fonda, kakor je bila predvidena, dosežaj, najmanj koristila. Dve tretjini sredstev iz bednostnega fonda je predvidenih za gradnjo cest. Te ceste se gradijo daleč od rudarskih središč, kjer je največ brezposelnih. Zato ne morejo sprejeti niti najpotrebnejši delo. Naval na takšna dela je od okoliškega prebivalstva tako velik, da se ne da več zaposliti oddaljeneje brezposelne rudarje. Za prehrano in prenočišče je popolnoma neprekrbljeno. Če že dobi tujec delo in je navezan na oskrbo v okoliških vaseh in hišah, se mu za prehrano in drugo zaračuna več kakor v Ljubljani, Celju ali Mariboru. Za Polšnikom, kjer se je delala cesta Radeče—Litija, so računali kmetije tujim delavcem 14—16 Din za slabo hrano in spanje v hlevu ali pod kozolcem.

Samo po sebi se razume, da je brezposelnemu družinskemu očetu nemogoče plačevati na dve strani gospodinjstvu, ker je zaslužek od 2 do 3 dinarjev na uro nezadosten. Za skupno gospodinjstvo, kuhinjo in stanovanje se pa dosedanja gradbeno vodstva sploh niso brigala in so bili delavci izpostavljeni tudi najhujšim vremenim nepriklamom. Pri takšnih delih zaposlenemu delavstvu se ni nudilo niti potrebne orodja in so brezposelni, ki so dobili delo Marija Reka—Sv. Pavel, beračili sekire po Trbovljah.

Zraven nezadostnega zaslužka

mora na ta način izgubiti delavec vsako veselje do dela.

Opazovalo se je pa posebno v Trbovljah, da so šli zjutraj ob 4. uri na delo, prišli so do svojega delovnega mesta ob 6. uri, použili so svoj kosček kruha, ki so ga imeli za cel dan, delali so do 2. ure brez hrane in so se vračali s tresočimi koleno ob 4. uri zopet domov.

Seveda so kmetijski sinovi krepkejši in jim po večini ni treba plačevati hrane doma.

Kakor smo slišali, se s sredstvi bednostnega fonda nastavlja tudi intelektualce. Proti temu bi sicer ne bilo ugovora, ako bi bilo to res nujna potreba. Kadar bodo dvojni zaslužki odpravljeni, bodo tudi sedanjí brezposelní intelektualci lahko prešli službe.

Za takšna dela bi se moralo razpisati notranje državno posojilo, kakor to delajo po drugih državah. S sredstvi Bednostnega fonda bi se moralo skrbeti za obliko in prehrano delavskih otrok, katerih starši ne morejo vsled premajhnega zaslužka ali brezposelnosti nabaviti otrokom tega, kar ti za življenjski obstoj potrebujejo. Iz sredstev brezposelnega fonda bi se morale ustanavljati javne kuhinje, kjer bi dobili vsi delavci brezplačno hrano. Ako bi se iz teh sredstev zidali tudi domovi za številne brezdomce, ki danes tavajo iz kraja v kraj, bi tudi uporaba bednostnega fonda služila svojemu namenu. Trenotno je potreba uporabe bednostnega fonda za prehrano in obliko revnega industrijskega delavstva, brezposelnih in onemoglih, kakor tudi otrok in odrasle mladine.

Pravilno je tudi mnenje, da bi se s so delovanjem delavskih zastopnikov pri določitvi uporabe Bednostnega fonda dalo marsikaj izboljšati.

Občni zbor podružnice »Svobode« bo v nedeljo ob 3. uri popoldne v Delavski zbornici.

Maribor

Splošna delavska strokovna zveza Jugoslavije, podružnica Maribor vabi vse svoje člane na redni letni občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo, dne 18. febr. ob 9. uri dopoldne v Delavski zbornici II. nadstropje. Organizacija so člani in članice, zato morajo priti tudi vsi na občni zbor!

ZVEZA ŽIVILSKIH DELAVCEV V MARIBORU sklicuje za nedeljo, dne 18. t. m. ob 9. uri dopoldne svoj redni letni občni zbor, ki se bo vršil v društvenem lokalu v gostilni »Zlati konj« v Vetrinjski ulici. Člani organizacije se naprošajo, da se obnega zbora polnoštevilno udeležijo. Odbor. »Priatelj Prirode«, Maribor. Redni letni občni zbor se bo vršil v ponedeljek, dne 19. februarja ob 19. uri v društvenem lokalu, Ruška cesta 7. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika. 2. Poročila. 3. Sprememba pravil. 4. Volitve. 5. Smernice bodočega dela. 6. Raznoterosti. Vabimo vse člane, da se obnega zbora udeležijo. — Odbor.

Stavka v tekstilni tovarni Mauthner. — Zadnjo soboto je izbruhnila stavka v prvi mariborski tekstilni tovarni. Delavstvo, ki je dobilo na »šus« po 11 para, je zahtevalo od podjetnika 4 para poviška. Ker je podjetnik to zahtevo odklonil, zato je prišlo do stavke, ki je trajala 2 dni. Podjetnik plačuje sedaj za »šus« 12 para. Ozadje te stavke pa je dejstvo, da so pred kratkim gotovi elementi v hotelu »Mariborski dvor« novo sprejetim delavcem obljubovali 14-dnevne plače od Din 500.— do Din 600.—. In že pri prvi plači so delavci videli, da je ista mnogo manjša, kakor jim je bilo to prokorkovano. Upamo, da bo delavstvo končno vendarle našlo pot v svobodno strokovno organizacijo in se s pomočjo iste priborilo malo več kakor tisto »paro« pri zadnji stavki.

Lep napredek podružnice ZPNJ v Mariboru. Minuli četrtek se je vršil redni letni občni zbor »Zveze privatnih nameščencev Jugoslavije, podružnica Maribor«. Predsednik podružnice s. Petejan je uvodoma podal poročilo o društvenem delovanju in bojih, ki jih je organizacija vodila za izboljšanje položaja privatnih nameščencev. Blagajniško poročilo je podal s. Novak, v imenu kontrole pa je poročal predsednik Hleblj. Iz poročil funkcionarjev je bilo razvidno, da je organizacija v prejšnjem letu lepo napredovala in da je zlasti članstvo klub pritisku delodajalcev lepo narastlo. — Sledilo je poročilo o delovanju Delavske zbornice, ki ga je podal s. Petejan, o delovanju delegacije nameščencev v Pokojninskem zavodu pa je poročal s. Pelikan, nakar se je razvila debata, v katero je poslego več članov organizacije. Pri volitvah novega odbora so bili v odbor izvoljeni s malimi izjemami dosedanjí odborniki s sodrugom Petejanom na čelu. Občni zbor je nato še razpravljal o smernicah bodočega dela in rešil nekatera organizacijska vprašanja, nakar je predsednik zaključil občni zbor.

Ivan Cankar:

Predmestje

L. 1908 je Ivan Cankar v prvomajskem spisu »Rdečega prapora« napisal naslednjo črtico, ki jo ob priliki dogodkov v Avstriji ponatiskujemo. Obenem opozarjamo na Zbrane spise Ivana Cankarja, ki jih izdaja ljubljanska »Nova založba«. — Črtica je napisana ob šestdesetletnici barikad, ki so jih gradili na dunajski ulicah l. 1848 študentje in delavci iz predmestij.

Letošnjega marca je minilo šestdeset let, ko so hoteli dunajski študentje v predmestju — klicat delavce na pomoč, na barikade jih klicat. Tedaj se je zgodilo, kakor tisočkrat v zgodovini: črno predmestje se je prevrnilo v gosposko mesto, da je pretilo kri za osvobodjenje človeštva.

Šestdeset let je minilo. Sinovi tistih študentov so dandanes dvorni svetniki. O revoluciji se jim ne sanja več; in če se jim sanja, se vzdramijo ptni od strahu. Boje se tistega predmestja, ki so ga njih očetje klicali na barikade. Boje se ga in gonilo proti njemu Metternichove policiste in Windischgraetzove huzarje. Vsi: — tisti, ki so v talarju in tisti, ki so v fraku: združena falanga proti predmestju.

Klaverna, trepetajoča falanga! — Mesto samo, to gosposko mesto, je zmiror ožje in zmiror nižje. Neploden, peščen otok stoji sredi jezera; kos za kosom mu trgajo valovi iz prestarega telesa, kos za kosom se pogreza; jezero raste, peni se kvišku. Predmestje se širi v neskončnost, objelo je mesto z železnimi rokami. —

Leta 1848. so hoteli dunajski študentje klicat delavce, črno vojsko. Samo šestdeset let je minilo, ljudje božji! Zdaj glejte: leta 1905., na dan tistega slavnega 28. novembra, je marširalo preko dunajskega Ringa dvestotisoč delavcev v dvanaiststotnih vrstah; črna, tiha procesija — pet dolgih ur. Ne besede ni bilo, ne vzklila. Tako se vzdigne nema silna senca na obzorju; znamenje časov, ki so blizu. Besed ni bilo treba; mirno je stopil delavec v mesto in si je vzel pravico, ki jo je hotel. Predno pa je minila procesija, se je to-le zgodilo: v gostih gručah so stali študentje pred univerzo na visoki rampi. In, kakor je šega dvornih svetnikov, so žvižgali šele poslednjim redkim vrstam, šele trudnim zakasnelcem; ampak zakasnelci, kolikor trudni, so planili na rampo. In, kakor je pač šega dvornih svetnikov, so študentje pobegnili v hišo in zaklenila so se visoka železna vrata za njimi.

Takrat me je bilo sram, da sem bil po svojem ovratniku in po svoji obleki bolj podoben študentu kakor zidarju.

Leta 1848. so klicali študentje delavce; delavci so prihiteli ter so prelili svojo kri, zato da so študentje postali dvorni svetniki. Leta 1905. so delavci stopili na barikado; študentje in dvorni svetniki so za zaklenjenimi vrati žvižgali in trepetali. In vendar je minilo samo šestdeset let.

V tej kratki dobi je živel človeštvo hitreje nego kdaj poprej. Vse kar je zdravega, kvišku hrepencečega, se je izlilo v predmestje: predmestje je postalo zibelka prihodnosti.

Nekoč je neprobujeno, v suženjstvu molčeče predmestje poslušalo klic mesta; pa pride čas in je blizu, ko bo dremajoče, v sanjah trepetajoče mesto slišalo klic predmestja.

»Prestejte naš, preglejte nas!«

Črna vojska, ki se je nekoč po ozkih ulicah valila v mesto, je danes nepregledna, vseobsežna. Mogočnè reke se spajajo od dežele do dežele, prelivajo se iz jezera v jezero. Zdaj, ko je pomlad, ko je upanje najvišje, moč najmlajša, zdaj se ozrite, zdaj preglejte z bleščočimi očmi to silno morje predmestja; zato, da bo vzklopela v srcu zmagoslavna misel:

Kaj preteklosti bridkost! Kaj dneva trud in skrb! Tako mirno in mogočno, kakor sonce v vesoljnosti, gre naša pot — predmestje je prihodnost.

Vsled naprave kanalskega priklopa se zapre Vetrinjska ulica med Jurčičevo in Glavnim trgom dne 15. in 16. februarja 1934 za ves prevozni promet.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sobota, 17. febr. ob 20. uri: »Stambulska roža«, Red A.

Nedelja, 18. febr. ob 15. uri: »Scampolo«, znižane cene. — Ob 20. uri: »Mala Floramy«, znižane cene.

Delavci in nameščenci! jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Trbovlje

Bednostni fond. Prispevki za Bednostni fond, ki se pobirajo tudi od delno zaposlenih, »v« kakor je bilo na drugih mestih že ponovno povedano, se morajo za delno zaposleno rudarsko delavstvo, ki je samo potrebno pomoči, ukiniti. V to svrhu je načelstvo II. skupine Rudarske zadruga naslovilo na Delavsko zbornico vlogo, s katero se opozarja na nesmiselnost takšnega reševanja nezaposlenosti rudarskega delavstva in kako morajo tisti, ki so sami podpore potrebni deliti še ta sredstva,

Jože Breskvar

Jože Breskvar, čevljarjski mojster v Ljubljani, je v torek, dne 13. t. m., utonil v Savi blizu črnuškega mostu. Ne bo mogoče ugotoviti, ali je ponesrečil, ali se je vsled fizične oslabelosti in opešane vida zamotal v mrzle valove Save. Jožeta Breskvarja, ki ga je poznala skoraj vsa Ljubljana, ni več med nami.

Pokojujnik je bil Ljubljčan. Rodil se je leta 1862 ter se izučil čevljarstva. Mnogo let je bival v znanjem svetu ter se je okoli leta 1900 vrnil v Ljubljano. V delavskem političnem in strokovnem gibanju je bil silno delaven ter opravljal vidne funkcije v delavskem gibanju. Tudi v Ljubljani smo ga takoj srečali med organiziranim delavstvom.

V letih 1900 in 1901 so se zaradi klerikalnih ugovorov trikrat vršile volitve v okrajno bolniško blagajno ljubljansko, pri katerih je organizirano delavstvo vse trikrat zmagalo. Iz vodstva blagajne so se takrat morali umakniti klerikalci in predsednik okrajne bolniške blagajne je po volji delavstva postal pokojni Jože Breskvar, ki je vodil zavod štiri leta. V tej dobi so se v bolniški blagajni pričele uvajati razne reforme v prid zavarovanega delavstva.

Posebej pa moramo še poudariti, da je Breskvar sodeloval tudi v mojstrski zadruzi čevljarjev, kjer je zlasti propagiral produktivno združništvo. Breskvar ni našel dovoljnega odziva. Še nedavno mi je trdil, da čevljarji šele v sedanji socialni mizeriji čutijo, kako jih tepe malobrižnost, ki so jo kazali do združništva.

Mojster Breskvar pa ni nikdar pozabil, da spada med delavstvo, zakaj tudi v zadruzi mojstrov je stal vedno na stališču delavstva, rekoč: tudi naši pomočniki in vajenci morajo živeti. Z njegovim posredovanjem so mezdna gibanja čevljarjev vedno uspešna.

V zadnjem času so Breskvarja trla leta, pešanje vida in kriza v obrti. Breskvarja je primanjkovalo posla, dasi je bil v svoji stroki prvovrsten strokovnjak. Končno je bil deložiran. Svoje stvari je spraval pri znanec. Dne 13. t. m. mu je pisal, naj njegove stvari proda, 300 Din izroči njegovi sestri, ostalo pa obdrži sam. O kakih namerah pokojnik v tem pismu ni ničesar omenil. Dopoldne pa so našli njegovo truplo v Savi.

Pokojujnik Breskvar je bil soliden in družaben ter delaven človek, ki je sovražil lahkomiselnost in pijansko veseljaštvo. V njem je živel samo resen interes za delavsko gibanje, ki mu je bil že od mladosti ves vdán. Z njim lega značajan in discipliniran sobojevnik v grob.

Pogreb pokojnika je bil v petek, dne 16. t. m. ob 5. uri popoldne na Ježici pri Ljubljani. Pogreba so se udeležili tudi sodrugi in sodružice iz Ljubljane.

Naj počiva v miru!

Celje

Podružnica »Svobode« v Celju, priredi v soboto ob 8. uri zvečer v Delavski zbornici skioptično predavanje. (Kitajska). — V soboto, dne 24. febr. pa priredi v veliki dvorani Narodnega doma proslavo 15-letnice Cankarjeve smrti. Več je razvidno iz letakov.

ki so za preživljanje več kakor polovico premajhna. Vloga se glasi tako-le:

P. n.
Delavski zbornici

Ljubljana.
Dosedanji prispevki za Bednostni fond so bili za delno zaposlene rudarje samo novo breme, od katerega pa nimajo brezposelni rudarji niti toliko haska, kolikor dajo rudarji sami sredstev na razpolago. Vzrok temu je tudi dejstvo, da ne odločujejo pri razdelitvi in določitvi uporabe, tisti, ki plačujejo, pač pa, da se določajo vsote za posamezne kraje neglede na potrebe popolnoma ali delno nezaposlenega delavstva.

Pri vseli prošnji, ki so bile naslovljene na vodstva rudniških podjetij, so se ista izgovarjala, da morajo itak prispevati za bednostni fond in je vsled tega nemogoče s kakšnimi drugimi podporami ugoditi prošnjam rudarjev.

Zato je potrebno, da se uporaba bednostnega fonda temeljito revidira v tem smislu, da bodo sredstva, ki jih prispevajo rudarji in rudarski podjetniki res določena za omiljenje bede brezposelnega in delno zaposlenega rudarskega delavstva v Dravski banovini.

Ako bi se gornje ne upoštevalo, se naj prispevek v bednostni fond za rudarje ukine, da se še tista skromna sredstva, ki jih prejema rudar za preživljanje, ne bodo delila v druge svrhe.

Prosimo naslovno zbornico, da se po svoji moči zavzame za zgoraj navedeno na merodajnih mestih.

Trbovlje, dne 6. februarja 1934.

Načelnik II. skupine:
Franc Pliberšek l. r.

Jesenice

O primorski emigraciji. Jeseničani smo z velikim zanimanjem prečitali članek, ki ga je napisal s. R. Golouh v zadnji številki »Svobode«. Zlasti smo morali pritrditi pravilnosti gledišča drugega dela tega članka, ki govori o udejstvovanju teh emigrantov v političnem gibanju v naši Jugoslaviji. Nekateri besede tega članka zgledajo, kakor da so zrasle na Jesenicah: »... da so skušali (dodajamo: da skušajo še vedno, op. por.) celo presaditi semkaj metode italijanskega fašizma, katerega blagodati so imeli priliko spoznati.« Res je to, in res je tudi, da so primorski emigranti pri nas hoteli igrati in — kakor je videti — še vedno igrajo odločilno politično vlogo, v kateri skušajo prehuditi hudiča. Marsikdo ima vtis, da bi želeli — ker jih je od tam fašizem pregnal — izvajati fašistične metode tu, zaradi tega, da bi se lahko maščevali nad krivicami onstran. Da bi zadostili svoji sadistični želji po maščevanju, naj pa preskusi še naš človek kaj takega! Lansko leto smo v desetem mesecu imeli precej takih preskušanj oz. poskusov in precej primerov šole iz onstran, ki so jih hoteli vsiliti tudi v našo prakso. In zaradi tega čisto ni bilo čudno, da je pri vsem tem marsikdo gledal z nejevoljo tudi nedolžnega, poštenega primorskega emigranta. Kako bi bilo vse drugače, če bi ti emigranti prenapetosti, ki so morda v praksi na lastni koži preskusili fašistovske metode in jih hočejo zdaj preskušati še nad drugimi, posnemali besede s. Golouha: »Kdor se bori za svobodo svojega, po tuji sili podjarmljenega naroda, ne sme nasilno postopati proti gibanju, ki se razvijajo v drugem delu njegovega naroda, da ne bo narod sklepal, da je ljudstvo, iz katerega je izšel, samo nezrelo, svobodo nevrredno. Le tisti je svobode vreden, ki svobodo ceni in ljubi. Svobodo svojega naroda predvsem.« Če bo treba, pa kdaj še kaj.

Tragična smrt Šimna Sablatnika. V pondeljek, dne 5. t. m. so našli v njegovi delavnici obešenega in že mrtvega znanega jeseniškega obrtnika Šimna Sablatnika. Vzrok nad tem, da je obupal nad življenjem, ni ugotovljen in najbrž tudi ne bo. Bil je vojni invalid in samec. Zaradi tega se je najbrž čutil preveč osamljenega na svetu in je sklenil oditi prej, preden je to narava sama zahotela. Sicer pa je bil to simpatičen človek, ki je rad in dobro šahiral, da se je s tem kratkočasil. Marsikdo ga bo pogrešal. Da je bil priljubljen, je pokazal tudi njegov pogreb dne 7. t. m., ki se ga je udeležilo mnogo njegovih prijateljev in rojakov Korošcev. Njegovim staršem in bratom, zlasti s. Tomu Sablatniku naše iskreno sožalje.

Pobrežje

Člani Pogrebnege društva na Pobrežju ne pozabite na občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo, dne 18. februarja dopoldne ob 9. uri v gostilni g. Hrena na Pobrežju.

Inventurna prodaja

Svileni ostanki poceni v

TRPIN-ovem bazarju
Vetrinjska ulica 15

Kupujte svoje potrebščine pri naših inseren-tih.

Ce si z naročnino v zaostanku, jo poravnaj takoj! Pomisli, da se morajo delavski listi vzdrževati izključno z lastnimi sredstvi. ---

K gospodarski krizi

Čehoslovaška socialna demokracija in državne mere proti krizi.

Vzroki in posledice svetovne gospodarske krize so po vseh deželah skoraj eni in isti. Tudi na Čehoslovaškem je kriza in so posledice, ki jih hoče parlament omejiti z obsežnim gospodarskim načrtom. O tem načrtu je poročal na kongresu socialno-demokratskih žen v Prahi predsednik socialnodemokratske stranke poslanec s. Hampl.

V svojem govoru je rekel, da sicer ni pesimist glede izvedbe načrta, vendar je problem težak in lahko doživimo razočaranja. »Naša stranka stoji slej ko prej na stališču, da se neimovitim plastem ne sme naložiti nikakršnih novih bremen. Ponesrečene konference v Ženevi in Londonu pomenijo povečanje fašistične in vojne nevarnosti, ki nalaga socialni demokraciji dolžnost, da štiti samostojnost republike ter podpira mirovno politiko.

Stojimo na stališču, da mora biti vsako, tudi delo kmeta rentabilno, trgovskopolitični odnosi in politika male antante pa iz tega naslova ne smejo naleteti na ovire.« V presojanju ukrepov, ki jih namerava vlada izvesti v svrhu odprave finančnogospodarske krize, je ugotovil s. Hampl, da morejo le učinkoviti ukrepi rešiti gospodarsko življenje pred polomom.

Socialni demokrati pa odklanjajo take operacije, ki bi vodile k dvigam cen in draginji ter so za ukrepe, ki zberejo nacionalne prejemke in dvignejo zaposlitev ter jim je temeljna ideja povečanje konzuma.

Rešitev torej ne sme biti delna, izvesti se mora marveč organsko zgrajen kompleks ukrepov, ki posega vse sektorje (panoge) bolnega gospodarstva in jim da novega življenja.

Rešitev v obliki eksportnih (izvoznih) premij iz gotovine državne blagajne ali iz povečanih konzumnih davkov in doklad, na primer na umetno mast, pravi Hampl, za državno blagajno in konzumente ni primerno.

Vabilo na

X. redni občni zbor

Delavsko-kmečke hranilnice in posojilnice za Mežiško dolino, r. z. z o. z. v Prevaljah

ki se vrši v nedeljo, dne 4. marca t. l. ob 9. uri dop. v prostorih Zadrúžnega doma v Prevaljah

s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora
2. Poročilo načelstva
3. Predložitev rač. zaključka za l. 1933
4. Poročilo nadzorstva in sklepanje o odvezi načelstva
5. Predlogi in slučajnosti

Prevalje, 15. februarja 1934

Nadzorstvo

Načelstvo

ren, ker podražuje produkte. Drugi predlog predlaga importne naklade, s katerimi naj bi se plačevale eksportne premije. Ta predlog je nevaren, ker bi povzročil inozemske reitorije ter podražil življenjske potrebščine kakor tudi produkcijske stroške. S. Hampl naglašja, da je predlog, da naj se **zniža zlato kritje** še najmanj riskantno, ker bi zlata valuta ostala in bi povečana denarna sredstva v prometu služila povečani produkciji zlasti s pomočjo javnih investicijskih del.

Razen tega bi morali **raztresene trgovskopolitične agende združiti v centralni kolegij ter v parlamentu ustanoviti trgovskopolitični odbor**, ki bi se z vladno večino sporazumeval z načeli trgovskopolitične centralne. Tudi se ne sme prezreti skrajšanja delovnega časa, izboljšanja posredovanja dela in drugih delavskih zahtev, ki so ozko v zvezi z gospodarskim podvigom.

Ista načela veljajo tudi za nas in pri nas.

Delavski pravni svetovalec

Delavčev podpis potrdila, da se odreka 50-odstotnemu povišku za nadurno delo, je med službovanjem neveljaven

Razlogi okrožnega kot prizivnega sodišča.

»Premogovnik Liboje« je vložil proti tej sodbi priziv na okrožno sodišče v Celju, ki pa je priziv zavrnilo in potrdilo prvo sodbo s sledečimi razlogi:

»Pravilno je mnenje prizivatelja, da je mogoč in tudi po zakonu o zaščiti delavcev dopusten odrek že v plačilo zapadli mezdi. Vendar je pa potrebno, da ima takšen odrek, ki je dvostranska pogodba praven učinek, da vsebuje vse znake, ki so sploh za veljavnost in obveznost pogodbe potrebni, torej tudi, da ni bil izjavljen pod pritiskom utemeljene bojazni. (§ 870 o. d. z.) Utemeljenost bojazni pa je po §-u 55 o. d. z. presoati iz obsega in verjetnosti bojazni ogrožene osebe. Tozadevno ni dvoma, da je tožnika kot delavca rudarja prištevati z ozirom na njegove odnose napram toženi stranki kot podjetnici v razred gospodarsko šibkih. Iz spisa priloženega uverjenja o imovinskem stanju izhaja, da je tožnik brez premoženja, da pa ima skrbeti za ženo in dva nedoletna otroka. Umevno in razumljivo je tedaj, da je moral biti tožniku mnogo na tem, da pri sedanjih notoričnih brezposelnosti obdrži službo, ki jo je imel, da je torej resno občutil odvisnost od delodajalca, na kojega naklonjenost je bil navezan. Ko je delodajalec dajal delavcem v podpis začasna potrdila, da nimajo od njega za nazaj tudi iz naslova nadurnega dela ničesar več zahtevati, je jasno, da se je vsak delavec bal odkloniti podpis tega začasnega potrdila v strahu, da ne izgubi službe, za katero ima delodajalec vsak čas na razpolago nebroj brezposelnih, in to brez ozira na okolnost ali se je zahtevalo podpis pod grožnjami odpusta ali zadržane nadaljnjega odpu-

ščanja k nadurnemu delu, ali pa brez vsake grožnje.

Tudi nadurno delo je za delavca pri današnjem notorično nizkem zaslužku važnega pomena in je razumljivo, da se delavstvo poteguje tudi za nadurno delo, da tako zviša svoj zaslužek.

Jasno je, da je tožena stranka, ko je dajala podpisovati omenjena potrdila, da se tako ogne in fraudem legis zakonito prisilni dajati nagrade nadurnega dela v smislu §-a 10 zakona o zaščiti delavcev, pričakovala, da bodo delavci v zavesti svoje gospodarske odvisnosti od nje potrdila podpisovali. Nerazumljivo bi namreč bilo, zakaj daje v podpis takšna potrdila, če bi ne imela namena, izogniti se na ta način svoji zakoniti obveznosti glede plačevanja nadur.

Ni torej dvoma, da je tožnik podpisoval potrdila v utemeljeni bojazni za službo in zaslužek, ko je moral domnevati, da utegne biti za slučaj, da potrdil ne podpisuje, izročen sam s svojo rodno brezposelnosti in s tem bedi. Pravilna je vsled tega pravna presoja prvega sodnika, ko smatra odreko tožnika, izraženo s podpisom omenjenih začasnih potrdil v smislu §-a 870 o. d. z., za neveljavno.

Če pa se še vpoštevata na prvi stopnji izvedene dokaze, kojih ocene si prizivno sodišče kot pravilno osvaja in vsled tega tudi kot pravilen dokazni zaključek, da so imeli delavci strah, da izgubijo službo, če potrdil ne podpisajo, ne more biti nobenega dvoma, da je tudi tožnik podpisoval potrdila v upravičeni bojazni, pri čemur je po priči Tomišeku potrjeno dejstvo, da je tožnik sam pričo nagovarjal k podpisu potrdila, nemerodajno.

(Konec.)

Znižujemo cene damskih plaščev

prej 490.—, 590.—, 690.— 790.— 890.—
sedaj 450.—, 490.—, 590.—, 690.—, 750.—

Še ni prepozno!

Zima še traja, izkoristite priliko, dolgo se boste veselili tako ugodnega nakupa!

Prepričajte se

o starih cenah na tovarniških etiketah!

TIVAR-OBLEKE